

Konkurrence!

Kulturpolitiske mål og midler i 2001 og 2012

Høring om bogbranchen

Folketingets Kulturdvalg 7. nov. 2012

Jo Hermann, Dansk Forfatterforening

I 2001 var der et politisk ønske om at liberalisere bogmarkedet

- Målet var
 - at sænke forbrugerpriserne på bøger for at få flere til at læse
 - at gøre bogbranchen klar til international konkurrence
- Midlet var
 - fri konkurrence på bogpriserne
 - afskaffelse af brancheaftalerne

Men der har også været utilsigtede konsekvenser.

Fri konkurrence

- Konkurrencestyrelsen har påbudt forfatterforeningerne, at de ikke må anbefale takster til deres medlemmer
 - forfatterne skal ligge i fri konkurrence med hinanden
- Staten giver langt det meste af litteraturstøtten direkte til forfatterne, fordi indtjeningen på en bog sjældent står mål med den tid, det tager at skrive den
- Så kulturpolitikken sigter mod at hæve forfatternes indtægt, konkurrencereglerne mod at sænke den.

Forfatterne

- Kulturministeren skriver om bekæmpelse af piratkopiering:
- “Det er vigtigt, at der udtænkes løsninger, der udvikler og udbreder digitale forretningsmodeller, og som sikrer, at brugerne får det materiale, de efterspørger, og til en pris, som de vil betale, og som samtidig sikrer kunstnerne et rimeligt vederlag for deres arbejde. Kulturministeren vil bidrage til at sætte skub i udviklingen af lovlige forretningsmodeller.”
- Samarbejde mellem forlagene er nødvendigt for at lave fx en Spotify-løsning for bøger. Men det er muligvis karteldannelse, hvis de store forlag går sammen om en løsning. Hvem skal gøre det, hvis branchen ikke må?

Forlagene

- Forlæggerforeningen spurgte Konkurrencestyrelsen, om den måtte gå ind i forhandlingerne om eReolen.dk på medlemsforlagenes vegne
- Svaret var ja, men Forlæggerforeningen måtte kun forhandle rammebetingelser, ikke priser
- Hvis der var kommet en aftale i stand, skulle 125 forlag have forhandlet takster hver for sig. Er det hensigtsmæssigt?

Forlagene og bibliotekerne

- Dansk Supermarked og Coop er kapitalkæder, som gerne må annoncere med samme tilbudspris i alle butikker
- Frivillige kæder af selvstændige boghandlere overtræder derimod konkurrencelovgivningen, hvis de aftaler en fælles tilbudspris på en bog
- Konkurrencereglerne gør det sværere for frivillige kæder at markedsføre sig i fællesskab. Det favoriserer supermarkederne til skade for den lokale boghandel

Boghandlerne

- Konkurrencereglerne betyder, at
 - forfatterne har fået sværere ved at forsvare deres interesser kollektivt – reglerne lægger op til, at forfatterne konkurrerer på pris frem for kvalitet
 - det er blevet uklart, hvilke parter der må indgå aftaler med hinanden
 - administrationen vokser i alle led pga. flere decentrale løsninger

Hvem gavner det?

- Hvorfor snakker vi så stadig om faste bogpriser og nedsættelse af bogmomsen? Fordi EU har forhånds-godkendt det som værktøjer til kulturpolitisk prioritering, der gør det muligt at dispensere fra anden lovgivning:
- “... hver medlemsstat har frihed til inden for rammerne af sin politik til fremme af bøger og læsning at vælge eller ikke at vælge en lov- eller aftalebaseret national ordning for bogpriser”
 - Rådet for den Europæiske Union, 2001/C 73/03

Faste bogpriser

- Medlemsstaterne kan nedsætte momsen på bl.a.
“Levering af bøger (...), aviser og tidsskrifter,
bortset fra materiale, der udelukkende eller
hovedsagelig er reklame”
 - EU’s momsdirektiv, artikel 98 + bilag III
- Men løser det de aktuelle problemer?

Momsnedsættelse

2001

- Lavere forbrugerpriser var et kulturpolitisk mål med liberaliseringen af bogmarkedet. Midlet var konkurrence

2012

- Digitalisering er et nyt kulturpolitisk mål.
Der er brug for massive investeringer, men konkurrence på det digitale marked forarmer bogbranchen

Nye mål

Der er behov for:

- Bedre muligheder for samarbejde frem for konkurrence blandt forfatterne, blandt forlagene og blandt boghandlerne
- Bedre beskyttelse af ophavsretten til gavn for
 - forfatterskabernes kunstneriske og faglige integritet (beskyttelse mod afgivelse af rettigheder en bloc)
 - forlagenes investeringer (beskyttelse mod piratkopiering)

Nye midler
